

Právo a sport

2. přednáška

Mgr. Ing. Jiří Tobíšek

Právnícké osoby

§ 118 Právnícká osoba má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku.

§ 119 Právnícké osoby vedou spolehlivé záznamy o svých majetkových poměrech, i když nejsou povinny vést účetnictví podle jiného právního předpisu.

Veřejné rejstříky právníckých osob

§ 120

(1) Do veřejného rejstříku se o právnícké osobě zapíše alespoň den jejího vzniku, den jejího zrušení s uvedením právního důvodu a den jejího zániku, jakož i její název, adresa sídla a předmět činnosti, jméno a adresa bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu spolu s uvedením způsobu, jakým tento orgán právníckou osobu zastupuje, a údajů o dni vzniku nebo zániku jejich funkce.

Ustavení a vznik právnické osoby

§ 122 Právnickou osobu lze ustavit zakladatelským právním jednáním, zákonem, rozhodnutím orgánu veřejné moci, popřípadě jiným způsobem, který stanoví jiný právní předpis.

§ 123

(1) Zakladatelské právní jednání určí alespoň název, sídlo právnické osoby, předmět činnosti, jaký má právnická osoba statutární orgán a jak se vytváří, nestanoví-li to zákon přímo.

Určí též, kdo jsou první členové statutárního orgánu.

(2) Pro zakladatelské právní jednání se vyžaduje písemná forma.

§ 124 Neuvede-li se, na jaký čas se právnická osoba ustavuje, platí, že je ustavena na dobu neurčitou.

Obecně o korporacích

§ 210

- (1) Korporaci vytváří jako právnickou osobu společenství osob.
- (2) Na právnickou osobu tvořenou jediným členem se hledí jako na korporaci.

§ 211

- (1) Korporace může mít jediného člena, připouští-li to zákon.
- (2) Klesne-li počet členů korporace pod počet stanovený zákonem, soud ji i bez návrhu zruší a rozhodne o její likvidaci. Nejprve jí však poskytne přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy.

§ 212

- (1) Přijetím členství v korporaci se člen vůči ní zavazuje chovat se čestně a zachovávat její vnitřní řád. Korporace nesmí svého člena bezdůvodně zvýhodňovat ani znevýhodňovat a musí šetřit jeho členská práva i oprávněné zájmy.

Spolek

§ 214

- (1) Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm.
- (2) Vytvoří-li spolky k uplatňování společného zájmu nový spolek jako **svůj svaz**, vyjádří v názvu nového spolku jeho svazovou povahu.

§ 215

- (1) Nikdo nesmí být nucen k účasti ve spolku a nikomu nesmí být bráněno vystoupit z něho.
- (2) Členové spolku neručí za jeho dluhy.

§ 216 Název spolku musí obsahovat slova „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, postačí však zkratka „z. s.“.

§ 217

- (1) Hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen.
Podnikání nebo jiná výdělečná činnost hlavní činností spolku být nemůže.
- (2) Vedle hlavní činnosti může spolek vyvíjet též vedlejší hospodářskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výdělečné činnosti, je-li její účel v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využití spolkového majetku.
- (3) Zisk z činnosti spolku lze použít pouze pro spolkovou činnost včetně správy spolku.

Spolek - založení

§ 218

Zakladatelé založí spolek, shodnou-li se na obsahu stanov; stanovy obsahují alespoň

- a) název a sídlo spolku,
- b) účel spolku,
- c) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,
- d) určení statutárního orgánu.

§ 219

Stanovy mohou založit **pobočný spolek** jako organizační jednotku spolku nebo určit, jakým způsobem se pobočný spolek zakládá a který orgán rozhoduje o založení, zrušení nebo přeměně pobočného spolku.

Právní úprava spolků dle nového občanského zákoníku

NOZ ruší zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (dále jen „ZOS“) a zcela jej svojí úpravou nahrazuje.

Od účinnosti NOZ, tedy od 1. 1. 2014, se tak z **občanských sdružení ex lege staly spolky a z organizačních jednotek sdružení pobočné spolky.**

Sportovní organizace vyvíjející svou činnost v právní formě občanských sdružení tak musí této zákonné úpravě přizpůsobit svojí činnost, a zejména stanovy, příp. další interní předpisy.

Právní úprava spolků dle nového občanského zákoníku

I. Založení a vznik spolku, název spolku

V případě zakládání nového spolku nabízí NOZ dva základní způsoby, a to:

- i. shodou na obsahu stanov nebo
- ii. usnesením ustavující schůze.

Pro oba způsoby je NOZ předepsáno, že spolek musí být **založen nejméně 3 osobami**.

Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku.

Na tomto místě dochází tedy ke změně vůči dosavadní právní úpravě, podle které občanské sdružení vznikalo registrací u Ministerstva vnitra.

Název spolku musí obsahovat slova „spolek“, nebo „zapsaný spolek“, postačí však zkratka „z.s.“.

V tomto ohledu je tedy nezbytné upravit název spolku ve stanovách.

Změna údajů již existujícího spolku

Největší část případů existujících sportovních organizací, které vyvíjejí svojí činnost ve formě občanských sdružení, se však založení a vznik spolku bezprostředně nedotýká, neboť byly založeny a vznikly již za účinnosti ZOS.

Pro tyto organizace jsou zejména důležitá přechodná ustanovení NOZ v § 3041 a násl., a to konkrétně:

- Ustanovení stanov, která odporují donucujícím ustanovením NOZ, pozbyly závaznosti dnem nabytí jeho účinnosti, tedy k 1. 1. 2014.
Spolek musí nejpozději do 3 let od účinnosti NOZ, tedy do 1. 1. 2017, přizpůsobit stanovy NOZ a doručit je orgánu veřejné moci, který vede veřejný rejstřík, do něhož je spolek zapsán

V případě, že spolek toto neučiní, příslušný rejstříkový soud ho k tomu vyzve a stanoví dodatečnou přiměřenou lhůtu ke splnění této povinnosti. Pokud takto dodatečně stanovená lhůta uplyne marně, soud spolek na návrh orgánu veřejné moci nebo osoby, která na tom osvědčí právní zájem, zruší a nařídí její likvidaci.

Změna údajů již existujícího spolku

Pokud název spolku odporuje ustanovením NOZ, musí spolek (resp. občanské sdružení) přizpůsobit svůj název požadavkům NOZ, a to do 3 let ode dne nabytí účinnosti NOZ, tedy do 1. 1. 2016.

Ze shora uvedeného tak vyplývá, že i když přechodná ustanovení ponechávají určitý prostor pro zjednání nápravy i po lhůtě 3 let od účinnosti NOZ, je vzhledem k možným důsledkům (zrušení a likvidace spolku) vhodné jednoznačně doporučit, aby spolky provedly avizované změny co nejdříve.

To také vzhledem k tomu, že ustanovení stanov, která by byla od 1. 1. 2014 v rozporu s donucujícími ustanoveními NOZ, nebudou závazná, tudíž ve vztahu k členům se jich spolek nebude moci domáhat, což může za určitých okolností ztížit fungování spolků v individuálních případech.

Řízení ve věcech spolků

Řízení ve věcech spolků se nově řídí zvláštním zákonem o veřejných rejstřících.

Odpadá tak dosavadní úprava vyplývající ze ZOS, podle které občanská sdružení registruje Ministerstvo vnitra, které také vykonává státní správu v oblasti sdružování.

Nově je tato oblast přenesena na rejstříkové soudy, tedy krajské soudy, které vedou veškerá řízení týkající se návrhů na zápis skutečností, které se do rejstříku spolků zapisují (změny, výmazy).

V souvislosti s potřebnými změnami tak je nezbytné oznamovat změnu stanov a zasílat změněné stanovy nikoliv na Ministerstvo vnitra, jako dříve, ale rejstříkovému soudu, což je krajský soud, v jehož obvodu je sídlo hlavního spolku. Návrh na zápis změny do rejstříku bude možné podat pouze na stanoveném formuláři.

Stanovy spolků

NOZ stanoví podstatné náležitosti stanov spolku, které musí mít písemnou formu. Stanovy tak musí obsahovat:

- (1) Název a sídlo spolku;
- (2) Účel spolku;
- (3) Práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat;
- (4) Určení statutárního orgánu.

Jedná se o minimální požadavky, které musí stanovy spolku v každém případě obsahovat. Tyto náležitosti odpovídají do značné míry těm, které již spolky, resp. občanská sdružení v dnešní době dle ZOS obsahují.

Orgány spolků

Z NOZ vyplývá, že spolek musí mít v každém případě

- (i) statutární orgán a
- (ii) nejvyšší orgán.

To jsou **dva povinné orgány**, kterými spolek disponovat musí v každém případě. Dle výslovného znění zákona může mít dále spolek

- (iii) kontrolní komisi,
- (iv) rozhodčí komisi a
- (v) případně další orgány určené ve stanovách.

Statutární orgán může být buď kolektivní, nebo individuální.

Důležité je, že NOZ nepředepisuje, že shora uvedené orgány musí být takto přesně označeny. Tak pro označení statutárního orgánu NOZ navrhuje, aby byl pojmenován jako **předseda** (je-li individuální) či **výbor** (je-li kolektivní), lze však zvolit pojmenování jiné, za předpokladu nevzbuzení klamného dojmu.

Pro nejvyšší orgán lze buď zvolit NOZ preferovaný název **členská schůze**, **ale také plénum, sněm, schůze, valná hromada apod.**

Orgány spolků

NOZ stanoví, že nejvyšším orgánem spolku může být statutární orgán. Může tak dojít k situaci, kdy spolek bude mít ve skutečnosti pouze 1 orgán, a to statutární orgán, který bude spolek zastupovat navenek a bude zároveň orgánem nejvyšším, tedy rozhodujícím o dalších otázkách vyplývajících ze stanov, případně podpůrně z NOZ.

Pokud stanovy neurčí jinak, je orgán usnášeníschopný v případě přítomnosti (či jiné účasti) většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů.

Jak patrně, jsou tato ustanovení dispozitivní povahy, lze tedy uvažovat o situaci, kdy si spolek určí, že pro schválení některých otázek postačí prostá většina, pro schválení jiných je však potřeba kvalifikovaná či absolutní většina. Stejně tak lze uvažovat o situaci, kdy bude stanovami určeno, že orgán je usnášeníschopný bez ohledu na počet přítomných členů.

Hlavní činnost spolku

NOZ výslovně stanoví, že hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Tyto zájmy doporučujeme ve stanovách výslovně uvést.

Podnikání nebo jiná výtěžná činnost hlavní činností spolku být nemůže.

Vedle hlavní činnosti může spolek vyvíjet též vedlejší hospodářskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výtěžné činnosti.

Zisk z činnosti spolku lze použít pouze pro spolkovou činnost včetně správy spolku.

V případě, že je činnost spolku zaměřena také na podnikání či jinou výtěžnou činnost, lze doporučit, aby bylo ve stanovách výslovně uvedeno, že podnikání či jiná výtěžná činnost představuje pouze vedlejší činnost spolku.

Tomu by samozřejmě měl odpovídat také skutečný stav.

Pobočný spolek

Pokud jde o pobočný spolek, tedy organizační jednotku spolku, je důležité zejména ustanovení NOZ, podle kterého je z právních jednání pobočného spolku vzniklých přede dnem jeho zápisu do veřejného rejstříku hlavní spolek oprávněn a zavázán společně a nerozdílně s pobočným spolkem.

Ode dne zápisu pobočného spolku do veřejného rejstříku ručí hlavní spolek za dluhy pobočného spolku v rozsahu určeném stanovami.

Pobočný spolek musí obsahovat příznačný prvek názvu hlavního spolku a vyjádřit jeho vlastnost pobočného spolku. Návrh na zápis pobočného spolku do veřejného rejstříku podává hlavní spolek.

Stanovy spolku mohou určit, že ve spolku **existuje členství různého druhu**.

V takovém případě musí stanovy zároveň vymezit práva a povinnosti spojené s jednotlivými druhy členství. Podmínky omezení práv či rozšíření povinností s určitým členstvím lze upravit jen za podmínek určených předem ve stanovách.

Pokud stanovy neurčí jinak, nepřechází členství na právního nástupce člena.

O přijetí člena rozhoduje orgán dle stanov, jinak nejvyšší orgán spolku. V této souvislosti lze upozornit na to, aby spolek věnoval dostatečnou pozornost těmto ustanovením, neboť, neupraví-li si tyto záležitosti jinak, použijí se zákonná ustanovení, která mohou být někdy v rozporu s vůlí spolku.

Seznamu členů

NOZ výslovně zakotvuje úpravu seznamu členů.

Seznam členů spolku není povinný, záleží tak na spolku, zda ho vytvoří, či nikoliv. Pokud ho vytvoří, musí stanovy určit, jak se provádí zápisy a výmazy a jak bude či nebude zpřístupněn.

Seznam členů může být uveřejněn jen se souhlasem všech členů, kteří jsou v něm zapsáni. Pokud se tedy spolek rozhodne seznam členů vytvořit, musí respektovat zákonné požadavky na jeho vedení.

Vyloučení člena

Spolek může vyloučit člena, který závažně porušil povinnost vyplývající z členství a v přiměřené lhůtě po výzvě spolku nezjednal nápravu.

Rozhodnutí o vyloučení se musí doručit vyloučenému členu. Stanovy mohou určit i jiné a konkrétní důvody pro vyloučení, a lze doporučit, aby byl ve stanovách uveden alespoň demonstrativní výčet povinností, při jejichž porušení může být člen vyloučen.

- Návrh na vyloučení může podat jakýkoliv člen (písemně). Pokud stanovy neurčí jinak, rozhoduje o vyloučení člena statutární orgán. Zákon výslovně zakotvuje právo vyloučeného člena domáhat se přezkumu rozhodnutí o jeho vyloučení, a to rozhodčí komisí, případně jiným orgánem určeným stanovami.

Zde je potřeba upozornit na několik variant, které mohou v tomto případě nastat.

Vyloučení člena

- **Pokud o rozhodnutí člena rozhoduje nejvyšší orgán spolku, nelze** takové rozhodnutí přezkoumat interně, nýbrž připadá v úvahu jen speciální žaloba na neplatnost vyloučení k soudu, která musí **být podána do 3 měsíců** od doručení konečného rozhodnutí o vyloučení (nebylo-li rozhodnutí doručeno, může vyloučený člen podat návrh do 3 měsíců ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejdéle však do 1 roku ode dne, kdy byl po vydání rozhodnutí zánik jeho členství vyloučením zapsán do seznamu členů, jinak toto právo zaniká).
- **Pokud o vyloučení rozhodne statutární orgán** (který zároveň není nejvyšším orgánem spolku), případně jiný orgán spolku, za předpokladu, že se nejedná o nejvyšší orgán či rozhodčí komisi, toto vyloučení přezkoumá ještě interně rozhodčí komise, případně jiný orgán určený k tomu stanovami a až rozhodnutí tohoto „apelačního“ orgánu lze napadnout zmiňovanou žalobou na neplatnost vyloučení.

Vyloučení člena

Ve stanovách je tedy nutno zvážit, jaká bude soustava orgánů i z tohoto pohledu, přičemž zpravidla bude záležet na povaze či tradici spolku a pravidlech, které dlouhodobě uplatňuje.

Některý ze spolků totiž může upřednostňovat možnost interního přezkumu, některý ze spolků naopak jen „jednoinstanční“ řízení, u kterého přichází do úvahy pouze přezkum rozhodnutí mimo spolek, a to soudem.

Neplatnost rozhodnutí orgánu spolku

Je nezbytné upozornit na rozdíly přezkumu rozhodnutí orgánů spolku soudem oproti předchozí právní úpravě.

Každý člen nebo i ten, kdo má na tom zájem hodný právní ochrany, může navrhnout soudu (věcná a místní příslušnost soudu zůstává zachována, tedy podání se bude směřovat místně příslušnému okresnímu/obvodnímu soudu podle sídla spolku), aby rozhodl o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro jeho rozpor se zákonem nebo se stanovami, pokud se neplatnosti nelze dovolat u orgánu spolku.

Nově je upravena lhůta pro podání žaloby, která činí 3 měsíce ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do 1 roku od přijetí rozhodnutí.

Neplatnost rozhodnutí orgánu spolku

Nově je také zakotvena velice zajímavá a lze předpokládat, že spolky hojně využívaná možnost, podle které soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li v zájmu spolku hodném právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit.

Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví ani tehdy, bylo-li tím podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.

NOZ však také stanoví, že pokud spolek poruší základní členské právo zásadním způsobem, má člen právo na přiměřené zadostiučinění.

I v případě, pokud by soud neplatnost rozhodnutí nevyslovil, může se člen tedy domáhat práva na přiznání přiměřeného zadostiučinění.

Veřejná prospěšnost

Novým občanským zákoníkem je právnickým osobám, tedy i spolkům, dána možnost získat tzv. **status veřejné prospěšnosti**.

K tomu je zapotřebí splnění zákonných podmínek, jimiž jsou:

- Poslání přispívat vlastní činností k dosahování obecného blaha;
- Na rozhodování mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby;
- Nabytí majetku z poctivých zdrojů;
- Hospodárné využívání svého jmění k veřejně prospěšnému účelu.

Děkuji za pozornost.

